ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 5ης Ιουλίου 1967*

Στην υπόθεση 1/67,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Chambre sociale του cour d'appel d'Orléans (Γαλλία), κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του παραπέμποντος δικαστηρίου μεταξύ

Stanislas Ciechelski, κατοίκου Ορλεάνης,

και

Caisse régionale de sécurité sociale du Centre, Orléans,

και

Directeur régional de la sécurité sociale d'Orléans, Orléans,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία του άρθρου 51 της Συνθήκης καθώς και των άρθρων 27 και 28 του κανονισμού 3 του Συμβουλίου της ΕΟΚ περί της κοινωνικής ασφαλίσεως των διακινούμενων εργαζομένων (JO 16.12.1958, σ. 561 επ.),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους Ch. L. Hammes, Πρόεδρο, A. Trabucchi και R. Monaco, προέδρους τμήματος, L. Delvaux, A. M. Donner, R. Lecourt και W. Strauss (εισηγητή), δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

γενικός εισαγγελέας: J. Grand
γραμματέας: A. van Houtte

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

(το μέρος που περιέχει τα περιστατικά παραλείπεται)

Σκεπτικό

Το cour d'appel της Ορλεάνης ζητεί από το Δικαστήριο να κρίνει «περί της ερμηνείας που πρέπει να δοθεί στο άρθρο 51 της Συνθήκης της Ρώμης και στα άρθρα 27 και 28 του κανονισμού 3 της Κοινότητας περί κοινωνικής ασφαλίσεως των διακινούμενων εργαζομένων, κατά τρόπο ώστε να διευκρινίζεται αν ο κανονισμός αυτός μπορεί έγκυρα να στερεί από έναν εργαζόμενο ένα μέρος των δικαιωμάτων που έχει αποκτήσει σε ένα από τα κράτη της Κοινότητας».

Οι περιπτώσεις των συστημάτων βάσει περιόδων, όπως αυτό που προκάλεσε το προαναφερθέν ερώτημα, χαρακτηρίζονται καταρχάς από το γεγονός ότι σε ένα από τα ενδιαφερόμενα κράτη η παροχή αποκτάται δυνάμει μόνου του εσωτερικού δικαίου, ενώ στο άλλο ενδιαφερόμενο κράτος δικαίωμα προς λήψη παροχής δεν αποκτάται παρά μόνο με τη βοήθεια του συνυπολογισμού των περιόδων που προβλέπουν τα άρθρα 51 της Συνθήκης ΕΟΚ και 27 του κανονισμού 3.

Περαιτέρω, εμφανίζουν την ιδιομορφία ότι η εφαρμογή, από τον αρμόδιο φορέα του πρώτου κράτους, των άρθρων 27 και 28 του κανονισμού αυτού θα μπορούσε να έχει ως αποτέλεσμα μείωση της παροχής που προκύπτει από την εφαρμογή μόνου του εσωτερικού δικαίου, ενώ η παροχή αυτή δεν θα είχε σχέση με περιόδους επί τη βάσει των οποίων ο ασφαλισμένος θα μπορούσε ομοίως να αξιώσει παροχές από το δεύτερο κράτος.

Πρέπει, επομένως, να εξεταστεί αν, σε μια τέτοια περίπτωση, ο φορέας που οφείλει σύνταξη για την οποία το δικαίωμα αποκτάται βάσει μόνου του εθνικού του δικαίου δικαιούται να εφαρμόσει τα προαναφερθέντα άρθρα 27 και 28.

1) Κατά το άρθρο 28, παράγραφος I, στην αρχή και υπό στοιχείο α, οι διατάξεις του άρθρου αυτού και ιδίως το εδάφιο β, που προβλέπει τον λεγόμενο αναλογικό επιμερισμό, φαίνεται ότι έχουν εφαρμογή χωρίς διάκριση σε κάθε «ασφαλισμένο που υπάγεται στο άρθρο 27 του παρόντος κανονισμού» — δηλαδή που έχει «υπαχθεί διαδοχικά ή εναλλακτικά στη νομοθεσία δύο ή περισσοτέρων κρατών μελών» — καθώς και στον «φορέα καθενός απ' αυτά τα κράτη μέλη».

Εντούτοις, κατά το προαναφερθέν εδάφιο β, πρέπει να γίνεται αναλογικός επιμερισμός όταν το δικαίωμα προς λήψη των παροχών «έχει κτηθεί δυνάμει του προηγουμένου εδαφίου», δηλαδή «λαμβανομένου υπόψη του συνυπολογισμού των περιόδων», οι οποίες έχουν συμπληρωθεί βάσει διαφόρων εθνικών νομοθεσιών σύμφωνα με το άρθρο 27, πράγμα από το οποίο συνάγεται εξ αντιδιαστολής ότι ο αναλογικός επιμερισμός αποκλείεται αν, σύμφωνα με την εν λόγω νομοθεσία, το δικαίωμα του ασφαλισμένου αποκτάται χωρίς να υφίσταται ανάγκη αναφοράς στις περιόδους που έχουν συμπληρωθεί βάσει άλλων νομοθεσιών.

Η ερμηνεία αυτή βρίσκει έρεισμα στην παράγραφο 1 του άρθρου 27, που δεν προβλέπει τον συνυπολογισμό παρά μόνον «για την κτήση, τη διατήρηση ή την ανάκτηση του δικαιώματος προς λήψη παροχών», αλλά όχι «για τον υπολογισμό του ύψους αυτών», έκφραση που χρησιμοποιεί το άρθρο 51 της Συνθήκης.

Πράγματι, η διατύπωση αυτή φαίνεται να περιορίζει τον συνυπολογισμό στην περίπτωση που είναι αναγκαίος για τη θεμελίωση δικαιώματος προς λήψη παροχής και να τον αποκλείει στην περίπτωση που θα μπορούσε να έχει απλώς ως αποτέλεσμα τη διατήρηση ή τη διακύμανση του περιεχομένου ήδη κεκτημένου, δυνάμει μόνης της εθνικής νομοθεσίας, δικαιώματος.

2) Ενόψει των δυσκολιών της ερμηνείας τους, οι διατάξεις αυτές πρέπει να εξεταστούν υπό το φως των άρθρων 48 έως 51 της Συνθήκης, τα οποία οι κανονισμοί περί κοινωνικής ασφαλίσεως έχουν ως βάση, πλαίσιο και όριο.

Οι διατάξεις αυτές έχουν ως σκοπό την εξασφάλιση «της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων», ιδίως με «κατάργηση κάθε διακρίσεως λόγω ιθαγενείας μεταξύ των εργαζομένων των κρατών μελών, όσον αφορά την απασχόληση, την αμοιβή και τους άλλους όρους εργασίας».

Ειδικότερα, το άρθρο 51 ορίζει ότι οι κανονισμοί που εκδίδονται κατ' εφαρμογή του πρέπει να θεσπίζουν «ένα σύστημα που να εξασφαλίζει στους διακινουμένους εργαζομένους (...) τον συνυπολογισμό όλων των περιόδων που λαμ-

βάνονται υπόψη από τις διάφορες εθνικές νομοθεσίες, για την κτήση και τη διατήρηση του δικαιώματος προς λήψη παροχής [παροχών] όπως και για τον υπολογισμό του ύψους αυτών». Οι ρυθμίσεις αυτές επιβεβαιώνουν διά μιας ότι οι προαναφερθέντες κανονισμοί έχουν ως προορισμό στο σύνολό τους τη διευκόλυνση, από ορισμένες απόψεις, του διακινούμενου εργαζομένου σε σχέση με την κατάσταση που θα εδημιουργείτο γι' αυτόν από την αποκλειστική εφαρμογή του εσωτερικού δικαίου.

Σε περίπτωση αμφιβολίας, οι κανονισμοί αυτοί πρέπει, συνεπώς, να ερμηνεύονται υπό το φως αυτού του σκοπού.

Από το ίδιο το γράμμα του άρθρου 51 προκύπτει ότι αφορά, πρώτα απ' όλα, την περίπτωση κατά την οποία η νομοθεσία ενός κράτους μέλους δεν θα δημιουργούσε από μόνη της υπέρ του ασφαλισμένου δικαίωμα προς λήψη παροχών, λόγω του ανεπαρκούς αριθμού των περιόδων που έχουν συμπληρωθεί υπό τη νομοθεσία αυτή.

Γι' αυτή την περίπτωση, έχει σκοπό να υποχρεώσει τον αρμόδιο φορέα του κράτους αυτού να λάβει εξίσου υπόψη τις περιόδους που συμπληρώθηκαν υπό τα συστήματα άλλων κρατών μελών και να καταβάλει παροχή στο μέτρο που το σύνολο των περιόδων προστιθεμένων κατ' αυτό τον τρόπο φθάνει ή υπερβαίνει το κατώτατο όριο περιόδων που προβλέπεται από τη νομοθεσία του προαναφερθέντος κράτους.

Εντούτοις, η παροχή αυτή, με κίνδυνο να προσπορίσει στον ασφαλισμένο αδικαιολόγητα οφέλη, δεν μπορεί, κατά το άρθρο 28, παράγραφος I, b, του κανονισμού 3, να υπερβαίνει το «[οφειλόμενο] ανάλογα με τη διάρκεια των περιόδων που έχουν συμπληρωθεί υπό την προαναφερθείσα νομοθεσία (...) σε σχέση με τη συνολική διάρκεια των περιόδων που έχουν συμπληρωθεί υπό τις νομοθεσίες όλων των ενδιαφερομένων κρατών μελών».

Έτσι, η ευχέρεια του αναλογικού επιμερισμού που προβλέπει η προαναφερθείσα διάταξη, χωρίς να αναφέρεται ρητά από το άρθρο 51 της Συνθήκης, παρουσιάζεται ως αναπόσπαστο στοιχείο του συνυπολογισμού και προϋποθέτει κατ' ανάγκη προηγούμενο συνυπολογισμό.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι συνυπολογισμός και αναλογικός επιμερισμός είναι χωρίς αντικείμενο στην περίπτωση ενός κράτους, όπου το αποτέλεσμα, στο οποίο αποβλέπει το άρθρο 51, έχει ήδη επιτευχθεί δυνάμει μόνης της εθνικής νομοθεσίας.

Το άρθρο 51 δεν μπορεί, επομένως, να χρησιμεύσει ως βάση για τον υπολογισμό της παροχής από τον αρμόδιο φορέα του κράτους αυτού με συνυπολογισμό και αναλογικό επιμερισμό.

3) Εντούτοις, δεδομένης της πολυπλοκότητας των εθνικών νομοθεσιών και εκείνης που προκύπτει από τις διατάξεις του κοινοτικού δικαίου, η αρχή αυτή δεν μπορεί να αναχθεί σε απόλυτο κανόνα.

Δεν μπορεί, ιδίως, να ισχύει παρά μόνον κατά το μέτρο που η εφαρμογή της δεν προσπορίζει στον ασφαλισμένο οφέλη που υπερβαίνουν τα προβλεπόμενα ρητά από το άρθρο 51 της Συνθήκης ή από τους κανονισμούς που έχουν εκδοθεί κατ' εφαρμογή του.

Το προαναφερθέν άρθρο έχει ως σκοπό να λαμβάνονται υπόψη περίοδοι ασφαλίσεως που διαφορετικά θα ήταν ανενεργές, αλλ' όχι να επιτρέπεται στον ασφαλισμένο να αξιώνει από τους φορείς πολλών κρατών παροχές που αντιστοιχούν σε μια μόνη και την ίδια περίοδο.

Υπ' αυτό, εξάλλου, το πνεύμα το άρθρο 27, παράγραφος Ι, του κανονισμού 3 δεν προβλέπει τον συνυπολογισμό παρά μόνο στο μέτρο που οι οικείες περίοδοι «δεν αλληλεπικαλύπτονται».

Στην προμνημονευθείσα αρχή υφίσταται, επομένως, εξαίρεση εφόσον η εφαρμογή της θα οδηγούσε σε συρροή παροχών για την ίδια περίοδο.

Σε περιπτώσεις, ωστόσο, όπως η υπό κρίση, δεν υφίσταται καμιά μη προσήκουσα συρροή παροχών.

Πράγματι, στην περίπτωση αυτή, οι παροχές που καταβάλλει το ένα από τα ενδιαφερόμενα κράτη βάσει της νομοθεσίας του που συμπληρώνεται από το κοινοτικό δίκαιο, αφενός, και εκείνες που καταβάλλει το άλλο ενδιαφερόμενο κράτος βάσει της νομοθεσίας του μόνον, αφετέρου, αντιστοιχούν σε περιόδους εξ ολοκλήρου διακεκριμένες.

Σκοπός του άρθρου 51 της Συνθήκης δεν μπορεί να είναι, ιδίως, να θεωρείται ως συρροή, αντίθετη προς τους κοινοτικούς κανόνες, το γεγονός της διατηρήσεως, εκ μέρους του ασφαλισμένου, των κεκτημένων στο τελευταίο αυτό κράτος δικαιωμάτων, ενώ συγχρόνως έχει αποκτήσει δικαίωμα προς λήψη παροχής στο πρώτο κράτος.

Οι σκέψεις αυτές ισχύουν ακόμα και σε περίπτωση που η ωφέλεια που αντλεί ο ασφαλισμένος από την εφαρμογή του άρθρου 27 σ' ένα κράτος είναι μεγαλύτερη από την απώλεια που θα υφίστατο αν ένα άλλο κράτος εφάρμοζε το άρθρο 28 χωρίς να έχει ανάγκη να ανατρέξει στο άρθρο 27.

Ο φορέας κράτους, του οποίου η νομοθεσία θέτει ανώτατο όριο παροχών που καθορίζεται βάσει ενός μεγίστου αριθμού περιόδων, δεν μπορεί να αντλήσει επιχείρημα ούτε από τα προαναφερθέντα άρθρα 27 και 28 για να επιμερίσει αναλογικά τις παροχές που οφείλονται δυνάμει αυτής της νομοθεσίας, με σκοπό την προσέγγιση του συνόλου των παροχών που λαμβάνει ένας διακινούμενος εργαζόμενος προς το προαναφερθέν ανώτατο όριο.

Πράγματι, δεδομένου ότι ο κανονισμός 3 έχει επιτρέψει την ύπαρξη διακεκριμένων συστημάτων που δημιουργούν διακεκριμένες απαιτήσεις κατά διακεκριμένων φορέων, ο φορέας ενός κράτους μέλους δεν νομιμοποιείται ipso facto να επικαλείται την επιβάρυνση που επιβάλλει το κοινοτικό δίκαιο στον φορέα άλλου κράτους, για να μειώσει εκείνην που του επιβάλλει η δική του νομοθεσία.

Οι παραπάνω σκέψεις οδηγούν, στο σύνολό τους, στην παραδοχή ότι, σε περιπτώσεις όπως η προκειμένη, ο φορέας κράτους όπου το δικαίωμα του ασφαλισμένου αποκτάται χωρίς συνυπολογισμό δεν μπορεί να επικαλεστεί τα άρθρα 27 και 28 του κανονισμού 3 για να μειώσει την παροχή την οποία θα όφειλε βάσει μόνης της εθνικής του νομοθεσίας.

Τα άρθρα 27 και 28 του κανονισμού 3, ερμηνευόμενα υπό την προαναφερθείσα έννοια, δεν αντίκεινται στο άρθρο 51 της Συνθήκης ΕΟΚ.

Πράγματι, χωρίς καθόλου να βλάπτουν τον διακινούμενο εργαζόμενο, διατηρούν τα δικαιώματα που έχει αποκτήσει σ' ένα κράτος παρέχοντάς του συγχρόνως δικαίωμα συντάξεως σε άλλο κράτος.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

έχοντας υπόψη τα διαδικαστικά έγγραφα,

αφού άκουσε την έκθεση του εισηγητή δικαστή, τις προφορικές παρατηρήσεις της Επιτροπής της ΕΟΚ, καθώς και τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα,

έχοντας υπόψη τη Συνθήκη περί ιδρύσεως της ΕΟΚ, ιδίως δε τα άρθρα 48 έως 51 και 177, το Πρωτόκολλο περί του Οργανισμού του Δικαστηρίου της ΕΟΚ, ιδίως δε το άρθρο 20, τον κανονισμό 3 του Συμβουλίου της ΕΟΚ περί κοινωνικής ασφαλίσεως των διακινούμενων εργαζομένων (J.O. της 16.12.1958, σ. 561 επ.), ιδίως δε τα άρθρα 27 και 28, καθώς και τον Κανονισμό Διαδικασίας του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων,

κρίνοντας επί του προδικαστικού ερωτήματος που του υπέβαλε, με απόφαση της 22ας Δεκεμβρίου 1966, το cour d' appel της Ορλεάνης, αποφαίνεται:

1) Όταν σε ένα κράτος μέλος το δικαίωμα προς λήψη παροχής αποκτάται χωρίς να υφίσταται ανάγκη αναφοράς στις περιόδους που έχουν συμπληρωθεί βάσει της νομοθεσίας άλλων κρατών μελών, ο αρμόδιος φορέας του πρώτου κράτους δεν δικαιούται να εφαρμόσει τα άρθρα 27 και 28 του κανονισμού 3 για να μειώσει την παροχή που οφείλει δυνάμει της δικής του νομοθεσίας, τουλάχιστον κατά το μέτρο που η παροχή αυτή δεν έχει σχέση με περιόδους που έχουν ήδη ληφθεί υπόψη για τον υπολογισμό του ποσού των παροχών που καταβλήθηκαν από τον αρμόδιο φορέα άλλου κράτους.

2) Τα άρθρα 27 και 28 του κανονισμού 3, ερμηνευόμενα υπό την προαναφερθείσα έννοια, δεν αντίκεινται στο άρθρο 51 της Συνθήκης ΕΟΚ.

Αποφασίστηκε στο Λουξεμβούργο στις 5 Ιουλίου 1967.

Hammes Trabucchi Monaco Delvaux

Donner Lecourt Strauss

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 5 Ιουλίου 1967.

Ο Γραμματέας
A. van Houtte

Ο Πρόεδρος
Ch. L. Hammes